



Coping Strategies Against Information Disorder

Richtlijnen voor eerstelijners



Co-funded by
the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De hier geuite ideeën en meningen komen echter uitsluitend voor rekening van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europese Uitvoerende Agentschap onderwijs en cultuur (EACEA) weer. Noch de Europese Unie, noch het EACEA kan ervoor aansprakelijk worden gesteld.

Auteurs:

*Eliane Smits van Waesberghe & Tim Paulusse – Verwey-Jonker Instituut
(Hoofdredacteurs)*

Leen D'Haenens & Joyce Vissenberg – KU Leuven

Tzvetalina Genova – International Management Institute

Wolfgang Eisenreich – Wissenschaftsinitiative Niederösterreich

Sonja Bercko Eisenreich – Integra Institute

Alenka Valjašková – QUALED

Pantelis Balaouras – Connexions

Verklaring inzake auteursrecht:



Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal licentie.

- Je bent vrij om te: delen — kopieer en verspreid het materiaal in elk medium of formaat
- aanpassen — remix, transformeer, en bouw voort op het materiaal

Onder de volgende voorwaarden:

- Naamsvermelding — U moet de juiste vermelding geven, een link naar de licentie opgeven en aangeven of er wijzigingen zijn aangebracht. U mag dit op elke redelijke manier doen, maar niet op een manier die suggereert dat de licentiegever u of uw gebruik onderschrijft.
- Niet commercieel — Je mag het materiaal niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- Gelijk delen — Als je het materiaal remixt, transformeert of erop voortbouwt, moet je je bijdragen verspreiden onder dezelfde licentie als het origineel.

Hoofdstuk 5

Cultuur & Educatie

Doelgroep

Deze richtlijnen zijn gericht op zogenaamde “eerstelijners” (in het Engels: first-liners). “Eerstelijners” is een overkoepelende term voor alle mensen die in direct contact staan met mensen die kwetsbaar zijn voor informatiestoornissen, gericht op groepen in het beroepsonderwijs. Voorbeelden van mensen die onder de overkoepelende term vallen zijn: opvoeders, leraren, trainers, jeugdadviseurs, maatschappelijk werkers en jeugdwerkers. Dit is echter een onvolledige lijst. De reikwijdte van dit project omvat ook andere mensen die werkzaam zijn in de onderwijs-, sociale of gezondheidszorgsector.

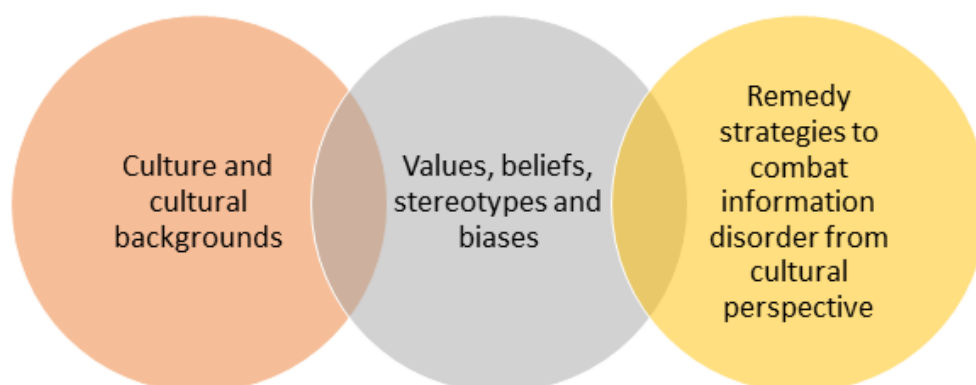
5.1 Inleiding tot dit hoofdstuk	1
5.2 Cultuur en culturele achtergronden	2
5.3 De rol van waarden, overtuigingen, stereotypen en vooroordelen.....	5
Cultureel bewustzijn.....	5
Culturele barrières	6
Stereotypes	6
Culturele communicatiestijl	7
Contacten leggen tussen cultuur, gedrag en communicatie	8
Sociaal-economische aspecten van cultuur	10
Cultuur, onderwijs en economie.....	11
5.4 Remediestrategieën.....	13
5.5 Verwijzingen	16

5.1 Inleiding tot dit hoofdstuk

Cultuur speelt een cruciale rol bij het vormen van de percepties, meningen en houdingen van mensen ten opzichte van verschillende kwesties. Cultuur biedt een kader om informatie en gebeurtenissen te interpreteren en beïnvloedt hoe mensen reageren op nieuwe informatie. Culturele normen kunnen invloed hebben op wat als aanvaardbaar of onaanvaardbaar gedrag wordt beschouwd, maar ook op wat als geloofwaardige of onbetrouwbare informatie wordt beschouwd. De doordringbaarheid van informatie, die verwijst naar hoe gemakkelijk informatie zich verspreidt en geaccepteerd wordt binnen een samenleving, is sterk afhankelijk van cultuur. De sleutelfactoren in de doordringbaarheid van informatie hebben betrekking op collectivistisch en individualistisch redeneren, groepsafhankelijkheid, vertrouwen in autoriteiten, communicatiestijlen, machtsafstand, houding tegenover verandering, taal en semantiek enzovoort.

Inzicht in de culturele context is daarom essentieel bij het analyseren van de verspreiding en het effect van mis- en desinformatie en bij het ontwerpen van strategieën om informatiestoornis tegen te gaan en van relevante onderwijsinstrumenten. Effectieve interventies vereisen wellicht een aanpak op maat die rekening houdt met specifieke culturele normen, waarden en communicatiepatronen.

Omdat reizen en migratie over gemeenschappen en grenzen heen een integraal onderdeel van onze samenlevingen zijn geworden, is het belangrijk om mensen te stimuleren om culturen en waarden te verkennen. Dit is niet alleen doorslaggevend voor een volwaardige burgerparticipatie, maar ook voor een beter zelfbegrip en een betere perceptie. Op alle gebieden van het leven is het van vitaal belang om de eigenschappen te onderscheiden die een gemeenschap bij elkaar kunnen houden en de eigenschappen die de individuele waarde van elk lid van de samenleving markeren.



5.2 Cultuur en culturele achtergronden

Cultuur is een complex en veelzijdig concept dat in de loop van de menselijke geschiedenis vanuit verschillende perspectieven is gedefinieerd en geïnterpreteerd. Twee van de meest verbreide definities verwijzen ernaar als:

- Het complex van kennis, geloof, kunst, moraal, wet, gewoonte en alle andere capaciteiten en gewoonten die de mens als lid van de samenleving heeft verworven, door Edward Tyler, daterend uit 1871.
- De collectieve programmering van de geest die de leden van een groep of categorie mensen onderscheidt van anderen, door Geert Hofstede uit de jaren 1980.

Cultuur in de oude betekenis van het woord werd voorgesteld als cultuur van de geest, filosofie of leren. In de Middeleeuwen verschoof het concept meer naar religie, om tijdens het humanisme en de Renaissance weer terug te keren naar het antieke. Pas in de 19e eeuw werd de term cultuur gebruikt in de betekenis van cultiveren en werd cultuur opgevat als een complexe entiteit die kennis, geloof, kunst, erfgoed, recht, moraal, gewoonten en alle andere vaardigheden en gewoonten die iemand als lid van de samenleving had verworven, omvatte.

Culturen kunnen in de loop der tijd veranderen als mensen worden blootgesteld aan nieuwe kennis (reismogelijkheden), overtuigingen en normen. Het is niet mogelijk om alle verschillende culturen waaruit onze wereld bestaat te omvatten. De culturen hebben zichtbare en onzichtbare elementen. Zichtbaar zijn symbolen, gebruiken, artefacten, taal, tradities, enz. Maar verborgen culturele elementen zoals waarden, veronderstellingen en overtuigingen vertegenwoordigen een belangrijk deel van culturele identiteiten. Cultuur heeft invloed op sociale en economische gebieden als sociale integratie, onderwijs, innovatie, inclusie, welzijn en gezondheid, en maatschappelijke betrokkenheid.

Cultuur is sociaal geconstrueerd, want de cultuur waarin je bent opgegroeid, de waarden, overtuigingen en houdingen beïnvloeden de manier waarop je communiceert. Elke cultuur heeft zijn eigen verbale en non-verbale taal. Tijdens de communicatie vullen deze elementen elkaar aan, maar kunnen ook met elkaar in conflict zijn. Interculturele communicatie is een term die verwijst naar interactieprocessen die plaatsvinden in verschillende soorten situaties waarin de communicerende partners leden zijn van taalkundig of cultureel verschillende etnische, nationale, raciale of religieuze samenlevingen. Deze communicatie wordt bepaald door de specifieke kenmerken van de taal, culturen, mentaliteiten en waardesystemen van de communicerende partners.

Cultureel verschillende regels beïnvloeden de manier waarop leden van een bepaalde cultuur zich in bepaalde contexten gedragen. Aan de ene kant brengen de overeenkomsten tussen culturen mensen dicht bij elkaar en maken ze communicatie gemakkelijker, maar aan de andere kant weten we dat verschillen, hoe klein ze voor ons ook lijken, ons van

elkaar verwijderen, omdat ze door hun verkeerde interpretatie misverstanden, meningsverschillen, miscommunicatie en mogelijk daaropvolgende conflicten veroorzaken.

We spreken van interculturele communicatie wanneer individuen uit verschillende culturele contexten communicatieve situaties aangaan. Wanneer deze individuen met elkaar interageren, worden hun mentale schema's beïnvloed door verschillende manieren van denken, gedrag patronen, waarnemingspatronen, verschillende waardeoriëntaties, enz. Geert Hofstede spreekt hier metaforisch van een "collectieve programmering van de geest".

Anderzijds kan culturele achtergrond het gedrag van individuen beïnvloeden. Collectivistische culturen geven bijvoorbeeld voorrang aan de behoeften en doelen van de groep als geheel boven de behoeften en verlangens van elk individu. In dergelijke culturen spelen relaties met andere mensen uit de groep en de banden tussen mensen een centrale rol in ieders identiteit. Collectivisme staat in contrast met individualisme waarin persoonlijke behoeften voorrang krijgen.

In een collectivistische cultuur definiëren mensen zichzelf als leden van een gemeenschap, zijn beslissingen gebaseerd op wat het beste is voor de groep, worden compromissen gesloten, onbaatzuchtigheid en gemeenschappelijke doelen geprefereerd. Onder deze collectivistische landen vinden we China, Japan of Zuid-Korea samen met Zuid-Amerikaanse landen. Zij zijn geneigd hun eigen geluk op te offeren voor het grotere goed van de gemeenschap. Een collectivistische cultuur beïnvloedt ook de manier waarop mensen zichzelf beschrijven: Ik ben een goede ouder, broer of zus, vriend. Ze drukken zichzelf uit binnen de grenzen van sociale relaties. Uit een onderzoek bleek dat in een collectivistische cultuur mensen die online beoordelingen plaatsen minder snel tegen de gemiddelde beoordeling ingaan of emotie uiten in hun feedback.

Collectivisme heeft een aantal valkuilen zoals sociale angst, het verbergen van emoties of conflictvermijding. Aan de andere kant heeft een collectivistische cultuur een hoger niveau van empathie dan een individualistische cultuur.

Individualisme is gericht op de zorgen en rechten van de persoon, zijn of haar welzijn en doelen. Individualisme is een type sociaal gedrag in de psychologische wetenschap dat de nadruk legt op het individu boven de groep, en eigenschappen als uniciteit, autonomie of individualiteit, persoonlijke doelen, zelfredzaamheid, zelfvoorziening. Mensen uit individualistische culturen beschrijven zichzelf als slim, creatief of aardig. Ze beschrijven zichzelf in termen van persoonlijkheidskenmerken of in termen van "ik".

Het is mogelijk om collectivisme en individualisme te meten via de Culture Orientation Scale. Dit is een schaal van 16 punten die meet in welke mate mensen zichzelf beschouwen als deel van een groep of als een afzonderlijk wezen. Het meet ook hun opvattingen over of ze denken dat elk lid van de groep gelijk is of dat er ongelijkheid is.

Onderzoek heeft gesuggereerd dat individualistische en collectivistische culturen kunnen worden onderscheiden door vier kenmerken: (a) onafhankelijke of onderling afhankelijke zelfconstructie; (b) mate van belang dat wordt gegeven aan persoonlijke of groepsdoelen;

(c) prioriteit van individuele houdingen of sociale normen bij het sturen van gedrag; en (d) oriëntatie op uitwisselingsrelaties of gemeenschappelijke relaties.

Afhankelijkheid van de groep in collectivistische en individualistische samenlevingen is erg belangrijk voor het begrijpen van de kanalen voor het verzenden, overbrengen, ontvangen en waarnemen van informatie. Individualisme heeft betrekking op samenlevingen waarin de banden tussen individuen los zijn: iedereen wordt geacht voor zichzelf en zijn naaste familie te zorgen. Daarom worden meningen gevormd op basis van het individuele oordeel van personen en is de groepsdruk zwak. Collectivisme daarentegen heeft betrekking op samenlevingen waarin mensen vanaf hun geboorte geïntegreerd zijn in sterke, samenhangende groepen, die mensen hun hele leven lang blijven beschermen in ruil voor onvoorwaardelijke loyaliteit. In collectivistische samenlevingen hebben groepen een overweldigende invloed op de meningsvorming van individuen.

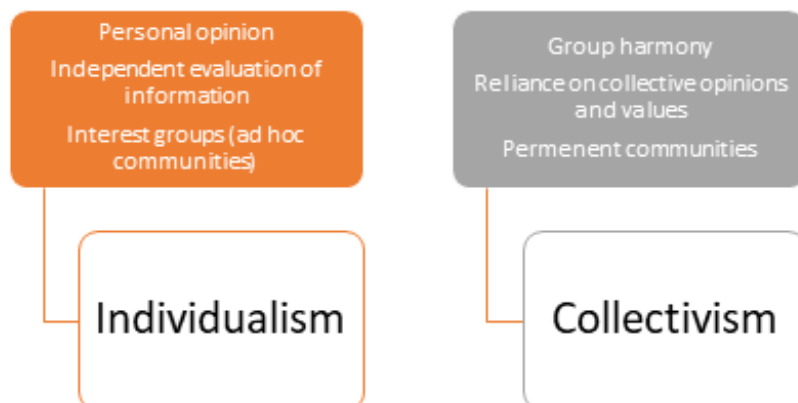
Culturen die als individualistisch worden beschouwd zijn onder andere de Verenigde Staten, Australië en de meeste Europese landen. De meeste Aziatische landen, zoals China, Japan en Korea, worden beschouwd als collectivistisch.

Culturele factoren kunnen een belangrijke invloed hebben op hoe mensen reageren op verkeerde en desinformatie, evenals op de mate waarin individuen geneigd zijn zich te conformeren aan collectieve normen, autoriteiten te vertrouwen, te vertrouwen op gevestigde informatiekkanalen, toe te geven aan de druk van de gemeenschap en leeftijdsgenoten, enzovoort. Bepaalde culturele overtuigingen of vooroordelen kunnen mensen vatbaarder maken voor bepaalde soorten foutieve informatie. Een diepgeworteld wantrouwen jegens autoriteiten kan mensen bijvoorbeeld ontvankelijker maken voor samenzweringstheorieën, terwijl een cultuur die waarde hecht aan wetenschappelijk bewijs wellicht meer weerstand biedt tegen pseudowetenschappelijke beweringen. De strategieën en benaderingen voor het bestrijden van informatiestoornissen moeten rekening houden met de culturele factoren om effectief te zijn.

Culturen die individualisme benadrukken kunnen onafhankelijk denken en de bereidheid om informatie in twijfel te trekken aanmoedigen. Mensen in deze culturen zijn eerder geneigd om informatie onafhankelijk te evalueren en te vertrouwen op hun eigen analyse in plaats van te vertrouwen op collectieve meningen of autoriteitsfiguren. Dit kan leiden tot een snelle verspreiding van informatie binnen kringen van gelijken en belangengroepen.

Aan de andere kant kunnen culturen die meer collectivistisch zijn prioriteit geven aan groepsharmonie en conformiteit, wat leidt tot een hogere acceptatie van informatie die gedeeld wordt door de gemeenschap of sociale groep. Informatie die overeenstemt met de collectieve waarden en overtuigingen van de groep wordt eerder aanvaard en verspreid onder de leden. Dit kan leiden tot een snelle verspreiding van informatie binnen de gemeenschap.

Doorlaatbaarheid van informatie: collectivisme laat eerder informatie door d.m.v. de aard van de groep (harmonie, afhankelijkheid van collectieve meningen en waarden). Daarentegen gebeurt dit minder snel bij individualistische groepen, omdat persoonlijke meningen en onafhankelijkheid meer gewaardeerd worden in deze groepen.



5.3 De rol van waarden, overtuigingen, stereotypen en vooroordelen

Cultureel bewustzijn

Cultureel bewustzijn verwijst naar het begrip, de gevoeligheid en de kennis van verschillende culturen, hun gewoonten, overtuigingen, tradities en aangenomen culturele waarden. Het houdt in dat je openstaat en respect hebt voor mensen met verschillende achtergronden en dat je de impact van cultuur op individuen en gemeenschappen erkent.

Cultureel onbegrip ontstaat wanneer mensen uit verschillende culturen situaties verschillend waarnemen. Onbegrip maakt vaak deel uit van interpersoonlijke conflicten. De perceptie en interpretatie van wat er om ons heen gebeurt, hangt af van onze overtuigingen en waarden, die bepaald worden door onze taal, cultuur en culturele achtergrond.

Als we samen zijn met mensen die dezelfde taal, cultuur en achtergrond hebben, is de kans groot dat we het gemakkelijk eens kunnen worden en goed met elkaar kunnen opschieten. Wanneer iemand echter uit een andere cultuur komt, kunnen we moeite hebben om hem te begrijpen of door hem begrepen te worden.

Cultureel en educatief beleid kan bijdragen aan de ontwikkeling van vaardigheden die nodig zijn om om te gaan met de complexiteit van hedendaagse multiculturele samenlevingen. De UNESCO en de OESO hebben opgeroepen tot een goede plaats voor en erkenning van kunst en cultuur in het onderwijs.

Cultureel bewustzijn kan misverstanden in de communicatie helpen voorkomen en speelt een cruciale rol bij het aanpakken en verminderen van informatiestoornis. Het stelt mensen in staat om de context te begrijpen, gevoelig te zijn voor verschillende perspectieven en

informatie kritisch te beoordelen. Het bevorderen van cultureel bewustzijn kan bijdragen aan een beter geïnformeerde, veerkrachtige en samenhangende samenleving die in staat is de negatieve gevolgen van informatiestoornis tegen te gaan.

Culturele barrières

Culturele barrières belemmeren effectieve communicatie door verschillen in culturele ideeën, overtuigingen, gewoonten, enz. van mensen die tot verschillende culturen behoren. Een culturele barrière kan zijn:

- Taal
- Sociale waarden
- Politiek
- Tradities
- Ideeën
- Overtuigingen
- Etnische achtergrond
- Religie

Om informatiestoornis te bestrijden moeten deze culturele barrières effectief worden aangepakt. Wanneer mis- en desinformatie verweven zijn met culturele verhalen en overtuigingen, zijn de negatieve effecten moeilijker te corrigeren. Daarom is het belangrijk om kritisch denken en mediageletterdheid in het onderwijs te bevorderen en een cultuur van dialoog en respect te stimuleren.

Stereotypes

Stereotypen zijn een simplistische weergave van de werkelijkheid. Ze reduceren mensen en culturen tot een paar bekende eigenschappen en negeren hun rijke diversiteit. Meestal wordt een stereotype gedeeld door een grote groep mensen, het is een onware veralgemeende overtuiging die mensen hebben over hoe iemand of iets is. Het gebruik van stereotypen is een manier om onze wereld te vereenvoudigen, maar het kan leiden tot vooroordelen.

Problemen beginnen vaak met de neiging van mensen om te generaliseren. Onze perceptie van de wereld wordt vaak ontwikkeld door een proces van categoriseren en generaliseren - we groeperen wat we zien om informatie gemakkelijker te begrijpen en te onthouden. Als we een nieuw voorwerp of wezen tegenkomen, hebben we de neiging om het in een groep in te delen in de veronderstelling dat de leden van de groep op elkaar lijken en gemeenschappelijke kenmerken hebben. Verder ontlenen mensen hun individuele identiteit aan het feit dat ze zichzelf beschouwen als behorend tot een groep - etnisch, religieus, leeftijd, sociaaleconomisch, enz.

Generalisatie kan negatief uitpakken als we geneigd zijn aan te nemen dat elk groepslid over de gemeenschappelijke groeps kwaliteiten beschikt, terwijl hij/zij die in feite misschien ontbeert. Zo ontstaan stereotypen (en vervolgens vooroordelen). In feite kunnen stereotypen zowel positief zijn, bijvoorbeeld: "mensen van X-nationaliteit zijn goed in hard werken en gedisciplineerd", als negatief, bijvoorbeeld: "mensen van Y-nationaliteit zijn lui". In beide gevallen creëert generalisatie informatiestoornissen en misvattingen die zeer schadelijk kunnen zijn omdat ze culturen ten onrechte op verschillende niveaus plaatsen. Stereotypen kunnen sociale polarisatie verdiepen. Stereotypen bestrijden is gebaseerd op kritisch denken, kennis, feiten controleren, empathie, reflectie en zelfreflectie. Leerkrachten zouden leerlingen en studenten kunnen trainen om stereotypen te confronteren en zich meer bewust te worden van hun vooroordelen, wat zou kunnen leiden tot een betere weerstand om elk nieuws over een culturele groep als de waarheid te accepteren en hen kan helpen om de bron aan te vechten en de informatiestoornis te ontmaskeren of te beperken.

Culturele communicatiestijl

Communicatie is een heel belangrijk onderdeel van ons leven en kan zowel informatiestoornissen uitlokken als voorkomen. Soms lukt het ons niet om met andere mensen te communiceren omdat hun cultuur en waarden anders zijn. Het trainen van effectieve communicatievaardigheden kan ons helpen om mensen en hun aard beter te begrijpen. Interculturele communicatie kan inderdaad een cruciale rol spelen in het bestrijden van de verspreiding en impact van mis- en desinformatie.

Je moet in staat zijn om de beste strategie uit te vinden om met andere mensen te communiceren, zodat je effectief kunt zijn in je relatie. Iedereen moet begrijpen en omarmen dat er verschillende culturen zijn en dat ze allemaal hun eigen manier van communiceren ontwikkelen die verschilt van die van jou.

Culturele communicatiestijlen met verschillende culturen, zoals Angelsaksisch-Westers, Zwart-Afrikaans, Chinees, Filipijns, Inheems, LGBTQ+, Zuid-Aziatisch of andere, kunnen een uitdaging vormen.

Verbale en non-verbale culturele communicatie verschilt naargelang de cultuur waaruit iemand afkomstig is, met een enorme culturele diversiteit tussen talen, geografische regio's, religieuze tradities en sociale structuren. Personen uit westerse culturen hebben meestal een expliciete en directe communicatiestijl. Afrikaanse culturen hebben vaak een zekere hiërarchische afstand, wat betekent dat sommige leden een hogere status hebben dan anderen. Mensen met een lagere status maken geen direct oogcontact met mensen met een hogere status. In moslimculturen is het mogelijk dat mannen en vrouwen het andere geslacht geen hand willen geven. In de Chinese cultuur wordt sterk de nadruk gelegd op familiale hiërarchie. Volgens het Chinese zakenprotocol wordt er bijvoorbeeld van mensen verwacht dat ze in hiërarchische volgorde de vergaderzaal binnengaan. Voor LGBTQ+ culturele gemeenschappen kan het juiste gebruik van genderidentiteitstermen, inclusief

voornaamwoorden, hoffelijkheid en acceptatie betekenen. Houd dus rekening met de culturele genderrollen.

Vergeet niet dat culturele normen niet altijd van toepassing zijn op het gedrag van individuen. Personen worden ook beïnvloed door iemands etnische achtergrond, familie, opvoeding, persoonlijkheid en levenservaring, soms meer dan door culturele normen, dus culturele groepen zijn niet homogeen.

Om effectief te zijn in een cultureel diverse omgeving, moet men ethnocentrische opvattingen over het andere vermijden en inzicht ontwikkelen in de normen en standaarden die aanvaardbaar zijn binnen die specifieke context. Een groter bewustzijn van eigen stereotypen, eigen vooroordelen en specifieke verschillen in de verwachtingen en percepties van leiderschaps- en managementstijlen lijkt cruciaal voor het voorspellen van het gedrag van ondergeschikten en het aannemen van een flexibelere aanpak voor het veranderen naar een meer geschikte stijl in waardering voor culturele verschillen. Het leren kennen van elke medestudent en/of collega zal helpen bij het opbouwen van vertrouwen en het identificeren van de meest gunstige vaardigheden en kwaliteiten die nodig zijn voor een productief leer- en werkproces. Ook het bevorderen van open communicatie en het aanmoedigen van teambuilding kan de teamgeest, verstandhouding en respectvolle interpersoonlijke relaties verbeteren en de verspreiding van informatiestoornissen binnen het collectief voorkomen. Opvoeders hebben een rol in het helpen van studenten bij het erkennen van de culturele en andere contexten die ten grondslag liggen aan het genereren van informatie en zich te realiseren hoe context de analyse van informatie beïnvloedt.

Contacten leggen tussen cultuur, gedrag en communicatie

Wat cultuur betreft, bepaalt de mate van onderlinge afhankelijkheid tussen het individu en de groep de manier waarop de percepties van mensen worden gevormd en omgezet in actie. Zoals gezegd, geldt dit ook voor de doordringbaarheid van informatie. In groepen (klassen, gemeenschappen, scholen, bedrijven, enz.) waar de collectivistische opvattingen over loyaliteit en het belang van groepsprestaties prevaleren boven individuele doelen, moeten groepsleiders er rekening mee houden dat studie-/werktaken en competitie minder belangrijk zullen zijn dan het onderhouden van goede relaties, terwijl vertrouwen hoog in het vaandel staat. Aan de andere kant wordt de focus op individuele doelen en rechten in individualistische samenlevingen geassocieerd met meer intense competitie tussen de groepsleden bij het voltooien van hun taken en veel minder nadruk op het belang van relaties.

Communicatie heeft zijn eigen culturele kenmerken die over de hele wereld verschillen. Edward Hall's concept van hoge en lage communicatiecontexten suggereert dat de omgeving waarin het proces plaatsvindt een impact heeft op de overgebrachte boodschap. In culturen met een hoge context, gekenmerkt door een hogere mate van onderlinge afhankelijkheid van de groep en loyaliteit aan de machtspositie, wordt de meer betekenisvolle informatie gecodeerd in lichaamstaal en non-verbale taal en is het verbale

deel eerder impliciet, indirect en minder betekenisvol. Het begrijpen van de overgebrachte betekenis hangt af van reeds bestaande kennis van de relaties en gedragspatronen. In culturen met een lage context wordt betekenis op een meer directe en expliciete manier uitgewisseld, met een beperkt gebruik van non-verbale termen. De relaties en machtshoudingen beïnvloeden de gecodeerde betekenis niet in die mate als in culturen met een hogere context en het begrip hangt voornamelijk af van de verbale input. Dubbelzinnigheid wordt vermeden en de spraak is beknopt en duidelijk.

Vergelijking kan worden gebaseerd op vijf afzonderlijke groepen kenmerken die verband houden met interpersoonlijke relaties, hoe mensen met elkaar omgaan, hoe mensen tijd en ruimte waarnemen en hoe mensen leren.

Vijf hoofdcategorieën van verschillen tussen communicatie met een hoge en een lage context:

	Hoge context	Lage context
Associatie	Relaties zijn afhankelijk van een langdurig proces van vertrouwen opbouwen. Sterke differentiatie tussen in-group en out-group. Gecentraliseerde autoriteit. Het onderhouden van goede relaties is belangrijker dan het bereiken van werkdoelen.	Relaties beginnen en eindigen snel. Gemakkelijker om binnen te komen in een bestaande groep. Werkdoelen en resultaten zijn het belangrijkste. Gedecentraliseerde structuur. De besluitvorming concentreert zich niet aan de top.
Interactie	Intensief gebruik van non-verbale communicatie: toon van de stem, gebaren, gezichtsuitdrukking. Betekenis wordt overgebracht door de context (impliciet). Werkelijke woorden hebben minder betekenis. Onenigheid is persoonlijk en moet vermeden worden.	Beperkt gebruik van non-verbale communicatie. Betekenis zit in de exacte woorden (expliciet). Context is niet zo belangrijk. De nadruk ligt op rationele oplossingen en meningsverschillen worden gedepersonaliseerd.
Territorialiteit	De ruimte wordt gedeeld. Mensen kunnen dichter bij elkaar staan of zitten.	Ruimte is privé en mensen moeten apart staan.
Tijdelijkheid	Tijd plannen is moeilijk omdat het interfereert met de behoeften van mensen. Veel taken kunnen tegelijkertijd gedaan worden. Verandering gaat langzaam en tijd is een proces.	Taken worden nauwkeurig gepland. Voorkeur voor één taak per keer. Verandering gaat snel en resultaten moeten onmiddellijk zichtbaar zijn. Tijd is geld.
Leren	Deductief denken - van algemeen naar specifiek. Leren gebeurt door observatie gevolgd door oefening. Groepswork heeft de voorkeur.	Inductief denken - van specifiek naar algemeen. Focus ligt op details. Zelfstandig leren heeft de voorkeur.

Bron: Pfeiffer & Pfeiffer (1993), as cited in 1.4.6 - Context of Cultures: High and Low (n.d.).

In samenlevingen met een grotere machtsafstand is communicatie vaak gebaseerd op een top-down benadering, waarbij de mening van ondergeschikten vaak wordt genegeerd. Het proces is vaak geregisseerd en gecentraliseerd. De vooruitgang van individuen in de groep hangt af van de senioren.

In individualistische culturen met een lagere machtsafstand is communicatie een meer participatief en interactief proces. Individuele autonomie bij het nemen van beslissingen gaat samen met een ontspannen kijk op een bepaald normatief gedragspatroon. Directe onenigheid met senioren en samenwerken bij het ontwikkelen en uitvoeren van werk zal deel uitmaken van de functies van leidinggeven en controleren.

Het is essentieel voor leerkrachten om in hun lessen materialen en voorbeelden op te nemen die relevant zijn voor de taal en cultuur van de regio of plaats.

Sociaal-economische aspecten van cultuur

Culturen zijn sociaal geconstrueerd en de beslissende invloed van culturen op de sociale en economische prestaties van mensen tijdens hun leven wordt erkend. De groepsdynamiek als de manier waarop mensen handelen en zich gedragen in een groep en culturele contexten als de waarden en houdingen die gedeeld worden door een groep mensen zijn erg belangrijk. Gezinnen, scholen, vrienden en buurten vormen de omgeving waarin de perceptie van de wereld wordt gevormd. De invloed van de volwassenen en leeftijdsgenoten met wie kinderen en adolescenten hun tijd doorbrengen (lees: de rolmodellen) spelen een belangrijke rol in de manier waarop ze zichzelf zien en hun activiteiten kiezen, eerst op school (inclusief schoolbezoek en -prestaties) en daarna in het leven en op het werk. Tot slot, maar daarom niet minder belangrijk, zijn de percepties van succes erg belangrijk. In individualistische culturen wordt succes bijvoorbeeld geassocieerd met persoonlijke prestaties, terwijl in collectivistische samenlevingen succes geassocieerd wordt met het welzijn van de familie en de gemeenschap.

De culturen van de lokale gemeenschappen en plaatsen waar mensen wonen, hebben een sterke invloed op hun vooruitgang in termen van carrière, werkgelegenheid, maatschappelijke betrokkenheid en persoonlijk welzijn. Sociale mobiliteit verwijst naar veranderingen in de sociaaleconomische situatie van een persoon, hetzij in relatie tot hun ouders (intergenerationele mobiliteit) of doorheen hun leven (intragenerationele mobiliteit). De mate van sociale mobiliteit varieert van plaats tot plaats en is sterk afhankelijk van de cultuurelementen van een plaats. Kennis, vaardigheden en competenties (inclusief kritisch denken) stellen mensen in staat om constructieve en coöperatieve leden van de samenleving te worden (en immuun voor informatiestoornissen). Opwaartse sociale mobiliteit is sterk afhankelijk van de toegang tot onderwijs, waarbij de economische aspecten en culturele aspecten even belangrijk zijn (de gemeenschappen die prioriteit geven

aan onderwijs besteden middelen om kinderen en adolescenten bij het onderwijs te betrekken, zelfs in tijden van economische achteruitgang).

Er is vastgesteld dat een lagere sociaaleconomische status onderlinge afhankelijkheid, een verminderd streven naar persoonlijke keuzes, holistisch denken en het toeschrijven van gebeurtenissen en gedrag aan externe oorzaken bevordert. Een hogere sociaaleconomische status daarentegen bevordert onafhankelijkheid, een sterk verlangen naar controle, zelfexpressie door middel van keuzes, analytisch denken en interne attributie. Maar omdat de beperkte toegang tot middelen en onderwijs het noodzakelijk maakt om op andere mensen te vertrouwen, is een lagere sociaaleconomische status gekoppeld aan een groter begrip van andermans emoties en een neiging om altruïstisch te handelen.

Sociaaleconomische status kan dus van invloed zijn op het niveau van mediageletterdheid. Mensen met een hoger opleidingsniveau en meer economische middelen hebben meer kans om toegang te hebben tot kwaliteitsonderwijs, verschillende talen te spreken en analytische vaardigheden te ontwikkelen om informatiestoornis te kunnen identificeren en vermijden. Mensen met een lagere sociaaleconomische status zijn wellicht kwetsbaarder voor misleidende verhalen en samenzweringstheorieën vanwege beperkte toegang tot onderwijs, een gebrek aan blootstelling aan diverse standpunten en minder ervaring met het kritisch evalueren van informatie. Ze kunnen ook het doelwit zijn van desinformatiecampagnes die misbruik maken van hun sociaaleconomische zorgen of aspiraties. Echokamers en polarisatie functioneren gemakkelijk wanneer mensen zich beperken tot specifieke kringen en alleen communiceren met gelijkgestemden, wat waarschijnlijker is in economisch kwetsbare gemeenschappen.

Cultuur, onderwijs en economie

Binnen diverse gemeenschappen omvatten culturele gemeengoederen activiteiten, kennis, vaardigheden en modellen van wederzijdse ondersteuning die niet afhankelijk zijn van een gemonetariseerde economie. De meeste westerse culturen bevinden zich in een reeks van dubbele belangen. Zo leidt succes in het verder uitbreiden van de economie vaak tot een vermindering van de levensvatbaarheid van natuurlijke systemen; studenten die afstuderen aan openbare scholen en universiteiten zijn steeds afhankelijker van het vinden van een gevoel van gemeenschap in cyberspace in plaats van in persoonlijke, intergenerationeel verbonden gemeenschappen waar ze vaardigheden kunnen leren en talenten kunnen ontdekken die leiden tot immateriële vormen van rijkdom en wederzijdse steun.

Het huidige buitenlandse beleid richt zich vaak op de westerse transformatie van andere culturen, wat de diversiteit aan talen en intergenerationele kennis vernietigt die gedurende honderden en duizenden jaren zijn aangenomen binnen de grenzen en beperkingen van lokale bio-regio's. De rol van de opvoeder zou dan die van een bemiddelaar moeten zijn, wiens verantwoordelijkheid het is om studenten te helpen de belichaamde en conceptuele

verschillen tussen hun ervaringen in verschillende culturele gemeenschappen en markt-/consumentenrelaties en afhankelijkheden expliciet te maken.

Ook beginnen culturele instellingen, zoals musea, zich te richten op het streven naar culturele educatie. De term 'culturele revitalisering' wordt geassocieerd met een aantal recente kaders en programma's die de wegen voorstellen waarop inheemse gemeenschappen museumcollecties en archieven kunnen gebruiken om opnieuw betrokken te raken bij kennis die inactief is geworden of uit zijn oorspronkelijke context is gehaald als gevolg van cultureel onderdrukkende koloniale, gouvernementele en economische beleidsmaatregelen.

Culturele revitalisering is een proces waarbij unieke culturen een gevoel van identiteit terugkrijgen, bijvoorbeeld door erfgoed, talen te promoten of tradities en gebruiken nieuw leven in te blazen. Het wordt geadviseerd om dit proces ook binnen de educatieve omgeving te ondersteunen, om te voorkomen dat studenten nepnieuws of misinformatie niet herkennen vanwege hun gebrek aan culturele en sociaaleconomische kennis of status.

Het bevorderen van inclusieve culturele gemeenschappen die diverse perspectieven respecteren en omarmen, kan helpen om desinformatie tegen te gaan. Wanneer individuen toegang hebben tot een breed scala aan culturele uitingen en verhalen, hebben ze meer kans om gevarieerde standpunten tegen te komen, wat kan leiden tot een genuanceerder begrip van complexe kwesties en de vatbaarheid voor misinformatie kan verminderen.

5.4 Remediestrategieën

Globalisering brengt mensen uit verschillende delen van de wereld met elkaar in contact en interculturele relaties en dialoog worden een belangrijk onderdeel van ons leven. Het naast elkaar bestaan van verschillende culturen verrijkt ons leven en er zijn duidelijke strategieën nodig om de communicatie over culturen en culturele diversiteit te bevorderen als een pluspunt voor de gemeenschappen op alle niveaus. De bestrijding van informatieverstoring, waaronder desinformatie en desinformatie, vereist een veelzijdige aanpak die rekening houdt met culturele perspectieven en gevoeligheden.

Culturele aanpassing verwijst naar de systematische aanpassing van taal, cultuur en context op een manier die compatibel is met de culturele patronen, betekenis en waarden van anderen. Het omvat aandacht voor vele dimensies van cultuur en kan begrip inhouden van de verschillende culturele contexten, het aanpassen van de communicatiestrategieën. Het betrekken van kampioenen uit de gemeenschap bij het verspreiden van belangrijke boodschappen, het respecteren van inheemse kennis, het gebruik van relevante voorbeelden, symbolen, uitdrukkingen enzovoort. Culturele aanpassing verwijst naar het vinden van een evenwicht tussen het behouden van culturele identiteit en het koesteren van intercultureel begrip.

Remediestrategieën om informatiestoornis te bestrijden moeten worden aangepast aan de culturele aspecten van de samenlevingen en groepen waarin individuen functioneren. In individualistische groepen en samenlevingen moet de nadruk worden gelegd op het stimuleren van zelfgestuurd, onafhankelijk onderzoek naar een onderwerp en op het richten van de inspanningen op het doelgericht onderzoeken van objectief verifieerbare informatie. In individualistische samenlevingen zijn gevestigde media een vertrouwde bron van informatie en moeten inspanningen worden geleverd om de kwaliteit en objectiviteit van media-inhoud te verbeteren. De concrete acties moeten betrekking hebben op praktische strategieën om informatie die door mainstream media wordt verspreid, op te halen en te verwerken.

In collectivistische samenlevingen zijn de gemeenschap en sociale netwerken de meest vertrouwde informatiebron. In dat geval is het belangrijk om het proces van informatieverbreiding met de groep en gemeenschap te sturen in de richting van objectiviteit, hoewel dit geen gemakkelijke taak is. In een collectivistische samenleving is de invloed van de sociale netwerken op de meningsvorming veel groter. De situatie wordt nog verergerd door het feit dat er geen sancties zijn voor inhoud met betrekking tot objectiviteit en betrouwbaarheid van informatie. De concrete acties moeten betrekking hebben op het stimuleren van informatieverificatie en proactief leiderschap van de gemeenschap in de richting van objectiviteit.

Wanneer je te maken hebt met verschillende culturen, kan conflicthantering vooral een uitdaging zijn voor mensen die nieuw zijn in de cultuur. Conflicthantering moedigt een open en constructieve dialoog aan tussen partijen met verschillende standpunten. Hoewel culturele verschillen tot conflicten kunnen leiden, maken deze verschillen ons ook uniek als individuen en moeten ze worden gevierd. De focus op het vinden van overeenkomsten, het

bevorderen van begrip en het aanmoedigen van discussies op basis van feiten met respect voor verschillende perspectieven en culturele contexten kan positieve resultaten opleveren en vertrouwen opbouwen als tegenhanger van stereotypen en informatieverstoring.

Het opbouwen van cultureel bewustzijn en culturele expressiecompetentie is een andere remediestrategie. Op EU-niveau en in de context van een leven lang leren wordt deze competentie geassocieerd met het begrip en respect voor de manier waarop ideeën en betekenis worden uitgedrukt en communicatie tussen culturen, ook in de producten van deze culturen zoals kunst. De competentie cultureel bewustzijn en culturele expressie verwijst naar het vermogen van personen om de overtuigingen, gewoonten en waarden van andere mensen te herkennen en te waarderen, zodat ze zonder vooroordelen met hen kunnen interageren en communiceren. Op een hoger niveau verwijst dit ook naar het opbouwen van vaardigheden om de eigen ideeën en visies over te brengen op manieren en in contexten die aanvaardbaar zijn voor mensen uit andere culturen en zo de communicatie-efficiëntie te verhogen. Cultureel bewustzijn heeft veel te maken met zelfbewustzijn en het wordt opgebouwd in zowel informele als formele contexten, te beginnen bij het gezin en naaste familieleden en vrienden, via de school-, universiteits- en werkomgeving en eindigend met bewuste persoonlijke inspanningen. Kunst beoefenen van jongs af aan, vrijwilligerswerk doen, reizen en leven in multiculturele gemeenschappen zijn activiteiten die dit soort competentie op natuurlijke wijze ontwikkelen.

In feite is het opbouwen van cultureel bewustzijn en uitdrukkingsvaardigheid de beste strategie om je aan te passen aan een andere cultuur. Dit is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Andere relevante strategieën zijn:

- Culturele beïnvloeders en gemeenschapsleiders inschakelen om verkeerde informatie te corrigeren binnen de context van hun culturele overtuigingen.
- Meertalige factchecking ontwikkelen en samenwerken met lokale taalexperts om mis- en desinformatie effectiever te bestrijden.
- Culturele gevoeligheid bij het controleren van feiten en het ontcrachten van onjuiste informatie - dit houdt in dat je de culturele context en taalnuances moet begrijpen om accurate informatie effectief over te brengen zonder onbedoeld bestaande overtuigingen of cultuur te versterken.
- Diverse en evenwichtige mediaconsumptie aanmoedigen.
- Gerichte onderwijsprogramma's om functionele geletterdheid en digitale vaardigheden te verbeteren.
- Het stimuleren van cultuurparticipatie kan invloed hebben op de mate waarin individuen zich bezighouden met het controleren van feiten of het kritisch evalueren van informatie.
- Cultiveren van inclusieve culturele gemeenschappen die verschillende perspectieven respecteren en omarmen.

Door individuen binnen culturele gemeenschappen in staat te stellen actief en kritisch deel te nemen aan hun informatieomgeving, kunnen samenlevingen de schadelijke effecten van informatiestoornis beperken en meer geïnformeerde en veerkrachtige gemeenschappen

bevorderen. Opvoeders kunnen leerlingen helpen om te gaan met informatiestoornis door hen de gelegenheid te bieden om zelfgestuurd, onafhankelijk onderzoek te doen naar een onderwerp. Dit kan leerlingen helpen bij het ontwikkelen van hun nieuwsgierigheid, creativiteit en andere belangrijke vaardigheden die nodig zijn bij het verminderen van informatiestoornis.

5.5 Verwijzingen

- 1.4.6 - *Context of Cultures: High and Low*. (n.d.).
https://www2.pacific.edu/sis/culture/pub/context_cultures_high_and_lo.htm
- Bowers, C. A. (2009). Educating for a revitalization of the cultural commons. *Canadian Journal of Environmental Education*, 14(1), 196–200.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ842749.pdf>
- Carter, K. (2022, February 28). *Intercultural communication*. Pressbooks.
<https://ecampusontario.pressbooks.pub/therapeuticcommunicationforhealthofficeadmnistrators/chapter/the-helping-interview-a-common-therapeutic-communication-tool/>
- Cherry, K. (2022, November 8). *What is a collectivist culture?* Verywell Mind.
<https://www.verywellmind.com/what-are-collectivistic-cultures-2794962>
- European Commission (2019). Key Competences in Lifelong Learning.
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>
- Fatehi, K., Priestley, J. L., & Taasoobshirazi, G. (2020). The expanded view of individualism and collectivism: One, two, or four dimensions? *International Journal of Cross Cultural Management*, 20(1), 7–24. <https://doi.org/10.1177/1470595820913077>
- Forgeard, V. (2023, July 1). What is the best way to manage conflicts based on cultural differences. *Brilliantio*. <https://brilliantio.com/what-is-the-best-way-to-manage-conflicts-based-on-cultural-differences/>
- Hall, E. T. (1989). *Beyond Culture*. Anchor Books.
https://books.google.nl/books/about/Beyond_Culture.html?id=z05PAAAAMAAJ&redir_esc=y
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). Cultures and Organizations, Software of the mind. Intercultural Cooperation and Its Importance for survival. In *McGraw-Hill eBooks* (3rd ed.). McGraw Hill Education.
https://books.google.nl/books/about/Cultures_and_Organizations_Software_of_t.html?id=o4OqTqV3V00C&redir_esc=y
- Individualistic Culture Explained: Pros and Cons of Individualism*. (2022, November 13). MasterClass. <https://www.masterclass.com/articles/individualistic-culture>
- Isaac, G., Ahlgren, I., Corbiere, A. O., & Andrews, J. R. (2022). Being present and bearing witness: talking about cultural revitalization programming in museums. *Museum Management and Curatorship*, 38(1), 18–42.
<https://doi.org/10.1080/09647775.2021.2023907>

- Kearney, M., & Haskins, R. (2020). How Cultural Factors Shape Economic Outcomes. In *The Future of Children* (Vol. 30, Issue 1).
https://futureofchildren.princeton.edu/sites/g/files/toruqf2411/files/foc_vol_30_no_1_combined_v6.pdf
- Komen, S., (2020). *Education toolkit: Cultural-responsive communications with the Black immigrant community*. Susan G. Komen Toolkits. Retrieved from:
<https://komentoolkits.org/wp-content/uploads/2015/03/Culturally-Responsive-Communication-B-AA-Comm.pdf>
- Laš, M. (n.d.) Interkultúrny seminár [Slide show]. UMB. Retrieved from:
https://www.ff.umb.sk/cms/saveDataFilePublic.php?uid=mlas2&path=EMrNu12H4Gkrfc1viikeNQMSvWB9iHGmLTnWc-HntFPOMmcjZrEosWvOsBLCI3ilXapWvfgMAAucrFBijGCAsnLtpRVV_sOhlICcGOoS0D866qdi8iOmcOd9EquMTcwL
- Mcleod, S. (2023, June 16). Stereotypes in Psychology: Definition & Examples. *Simply Psychology*. <https://www.simplypsychology.org/katz-braly.html>
- Menzies, F. (2019). Nine cultural value differences you need to know. *Include-Empower.Com*. <https://cultureplusconsulting.com/2015/06/23/nine-cultural-value-differences-you-need-to-know/>
- Mikulášová, A., Mikuláš, R. (n.d.). *Interkultúrny komunikácia*. Ústav Svetovej Literatúry SAV.
<http://hyperlexikon.sav.sk/sk/pojem/zobrazit/autor/13/interkulturna-komunikacia>
- Milincic, A. (2020, november 20). Differences in high-context and low-context communication styles. *LinkedIn*. <https://www.linkedin.com/pulse/differences-high-context-low-context-communication-styles-milincic>
- OECD (2022). Understanding Social Mobility. <https://www.oecd.org/stories/social-mobility/>
- Olko, J., & Sallabank, J. (2021). *Revitalizing Endangered Languages: A Practical Guide*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108641142>
- Parra-Cardona, R. (2018). How to make effective cultural adaptations to evidence-based interventions. *Texas Institute for Child & Family Wellbeing*.
<https://txicfw.socialwork.utexas.edu/effective-cultural-adaptations-to-ebps/>
- Pasikowska-Schnass, M. (2017) Briefing. European Parliamentary Research Service.
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2017\)608807](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2017)608807)
- Pine, A., & Turin, M. (2017). Language revitalization. *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199384655.013.8>

- Soukup, V. (2000). *Přehled antropologických teorií kultury*.
https://books.google.nl/books/about/P%C5%99ehled_antropologick%C3%BDch_teor%C3%AD_kultu.html?id=vGptAAAAMAAJ&redir_esc=y
- Triandis, H. C., & Gelfand, M. J. (1998). Converging measurement of horizontal and vertical individualism and collectivism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 118–128. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.118>
- Tuazon, N. (2021). People of Filipino Heritage. In: Purnell, L., Fenkl, E. (eds) Textbook for Transcultural Health Care: A Population Approach. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-51399-3_14